

VOORAF

De jaarverslagen worden volgens de belangrijkste werkgebieden van het Erfgoedconvenant Land van Waas opgesteld.

Personele en logistieke middelen worden enkel expliciet vermeld als ze anders zijn dan:

- Personele middelen: Erfgoedcel Waasland: Emmy Beyls (tijdelijke erfgoedmedewerker), Ellen De Jans (erfgoedcommunicator), Mieke De Meester (projectcoördinator), Ode De Zutter (coördinator erfgoedcel), Anniek Elegheert (erfgoedconsulent), Ellen Storms en Emmy Beyls (tijdelijke erfgoedmedewerkers), Kristel Van Audenaeren (projectmedewerker registratie) en Eric Saman (vrijwilliger)
- Logistieke middelen: algemene dagelijkse werking

Een overzicht van de financiële middelen wordt apart opgenomen.

1. INTERNE WERKING VAN DE ERFGOEDCEL W AASLAND

1.1 PERSONEEL

Op personeelsvlak bewoog in 2008 één en ander in de Erfgoedcel Waasland.

Rekening houdend met de uitbouw van de werking van de Erfgoedcel Waasland én de personeelsuitbreiding werden de taakinvullingen herbekeken. De **Erfgoedcel Waasland** bestaat sinds begin 2008 uit:

- één voltijdse coördinator erfgoedcel op A-niveau (Ode De Zutter) pleegt feedback met de directeur van I.C.W. en is verantwoordelijk voor de aansturing van de erfgoedcel en de coaching van de medewerkers en voor de algemene werking, met klemtoon op beleid en specialisatie voor e-erfgoed, registratie en inventarisatie, musea en religieus erfgoed
- één voltijdse erfgoedcommunicator op A-niveau (Ellen De Jans) medeverantwoordelijk voor de algemene werking, met klemtoon op communicatie en publieksgerichte projecten en specialisatie voor archieven, publiekswerking en communicatie
- één voltijdse projectcoördinator op A-niveau (Mieke De Meester) die concrete projecten coördineert met specialisatie voor immaterieel erfgoed en mondelinge geschiedenis
- één 4/5 erfgoedconsulent op B-niveau (Anniek Elegheert) verantwoordelijk voor de coördinatie van de Beeldbank Waasland en met specialisatie voor vrijwilligerswerking en erfgoededucatie
- één tijdelijke erfgoedmedewerker (Ellen Storms en Emmy Beyls) voor vervangingen en ondersteuning in de algemene werking en bij projecten
- één tijdelijke projectmedewerker registratie (Kristel Van Audenaeren)

Mieke De Meester ging in zwangerschapsverlof en werd vervangen door Ellen Storms (die in 2007 reeds de zwangerschapsvervanging voor Ellen De Jans deed). Mieke blijft tot 30/06/09 in dienst bij de Erfgoedcel Waasland. Ellen Storms bleef daarnaast nog een tijdje als tijdelijke projectmedewerker (in totaal van 01/02/08 t.e.m. 31/07/08). Daarna werd ze opgevolgd door Emmy Beyls (vanaf 01/09/08 t.e.m. 31/07/09). Vanaf 01/06/08 tot 30/09/09 is Kristel Van Audenaeren projectmedewerker registratie voor de objectencollectie van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

In **2009** wordt een viervijfde administratief medewerker op C-niveau voor de briefwisseling, distributie, adressenbeheer, praktische organisatie van evenementen enz. aangeworven. Martine Teirlinck start op 01/07/09. Daarnaast lopen de contracten van de tijdelijke medewerkers Emmy Beyls, Mieke De Meester en Kristel Van Audenaeren ten einde. Bovendien stapt Ellen De Jans op 01/05/09 over naar de functie van communicatieverantwoordelijke voor het I.C.W. In die functie zal ze nog steeds de algemene communicatie van de Erfgoedcel Waasland verzorgen.

1.2 STAGIAIRS EN VRIJWILLIGERS

Samenwerken met het onderwijs is een belangrijk aandachtspunt. Er zijn dan ook stagiairs aan de slag bij de Erfgoedcel Waasland:

- **Stagiair Hogeschool Gent, departement KASK:** student masteropleiding Audiovisuele en Beeldende Kunsten Gert De Backer van 01/12/07 tot 30/06/08 werkte voor de erfgoedcel een 6-tal illustraties uit in het kader van het project Wase Griezeverhalen.
- **Stagiair Instituut Heilige Familie uit Sint-Niklaas:** 6de jaar kantoor Robbe Van de Velde van 01/09/08 t.e.m. eind 01/09.

De Erfgoedcel Waasland besloot in februari 2008 een project**vrijwilliger** te zoeken voor de eigen werking. Eric Saman is actief bij de erfgoedcel sinds 03/03/08 en verleent sindsdien wekelijks zijn medewerking, onder andere aan de Beeldbank Waasland en aan andere projecten.

1.3 VORMING ERFGOEDCELMED EWERKERS

- Bijscholing digitalisering (afsluiting, dit werd in 2007 opgestart) op 17/01/2008
- Overlegplatform erfgoededucatie, georganiseerd door Faro en Canon Cultuurcel (afsluiting, dit werd in 2007 opgestart) op 18/01/2008
- Presentatie inventaris Boelwerf in Temse op 19/03/08
- Traject communicatiebeleidsplanning op 21/02/08, 22/04/08 en 27/06/08
- Projectmanagement voor tijdelijke medewerker op 15/04/08 en 22/04/08
- Workshop Open source voor collectiebeherende instellingen op 25/04/08
- Opleiding VVBAD ~~Hoe~~ kies ik software voor het beschrijven van mijn archieven? op 25/04/08

- Infosessie Cultureel-erfgoeddecreet over erfgoedconvenanten op 25/06/08
- Studiedag Westhoek Verbeeldt op 25/09/08
- Workshop gebruik metastandaarden op 07/10/08
- Studiedag Nooit genoeg op 17/10/08
- Workshop Presentatietechnieken van Heemkunde Vlaanderen op 6/11/08
- Workshop onderhandelen op 13/11/08

1.4 ADMINISTRATIE

- **Logistieke voorzieningen:** aankoop van een bureaustoel, 8 toestellen mondelinge geschiedenis en toebehoren
- Het aanvullen van **databanken met contactgegevens** van (erfgoed)organisaties (1729) en publiek (711)
- De **aanwerving** van twee tijdelijke medewerkers Ellen Storms (zwangerschapsvervanging van Mieke De Meester en tijdelijke projectmedewerker) en Emmy Beyls (tijdelijke medewerker)
- Houden van een **beperkte boekhouding**
- **Uitlening** toestellen Mondelinge Geschiedenis
- Opvolging **reservaties lezingen Expo I58**
- **Verzendingen** promotiemateriaal en uitnodigingen allerhande: Erfgoeddag, kalender reuzenõ

1.5 VOLDOENDE EN GE STRUCTUREERDE INSpraak

Een regionale erfgoedcel werkt alleen wanneer er voldoende en gestructureerde inspraak is van de verschillende gemeenten en vrijwilligers. Volgende overlegstructuren kwamen regelmatig bijeen.

Teamoverleg: tweewekelijks teamoverleg met de personeelsleden van de Erfgoedcel Waasland voor afstemming en taakafspraken.

Stuurgroep: op 07/01/08, 26/02/08, 25/03/08, 10/06/08, 23/09/08, 18/11/08 en 04/12/08.

- *Bijkomende personele middelen:* acht schepenen van Cultuur en één of twee ambtenaren per gemeente
- *Bijkomende logistieke middelen:* op locatie in het Waasland

Werkgroep beleid: op 29/01/08, 06/03/08, 22/04/08, 28/05/08, 10/06/08, 09/09/08, 05/11/08 en 03/12/08.

- *Bijkomende personele middelen:* één of twee ambtenaren per gemeente en experts en vrijwilligers (Sara Van Cotthem van Toerisme Waasland, Alain Debbaut van de Heemkring De Souvereinen uit Lokeren, Hugo De Looze journalist uit Hamme en Chris De Beer van het Davidsfonds Sint-Niklaas uit het Waasland)
- *Bijkomende logistieke middelen:* op locatie in het Waasland

Breinlabo rond meerjarenplanning 2009-2014 en actieplan 2009: op 20/10/08 was er een grote brainstorm met het Wase erfgoedveld rond de meerjarenplanning 2009-2014 en het actieplan 2009.

- *Bijkomende personele middelen:* Iris Steen als moderator van de brainstorm
- *Bijkomende logistieke middelen:* Kasteel Cortewalle in Beveren

Naar aanleiding van het nieuwe erfgoedconvenant werden eind 2008 de **bestaande overlegstructuren geëvalueerd**. De huidige overlegstructuur wordt behouden, aangezien op deze manier inspraak mogelijk is en politieke gedragenheid bestaat. De naam **werkgroep beleid** wordt omgevormd naar **adviesgroep**.

1.6 OPMAKEN VAN VERSLAGEN EN PLANNEN VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

In 2008 werden volgende documenten opgemaakt:

- het **jaarverslag 2007** (ingekorte versie: http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20080331_jaarverslag2007_korteverisie.pdf; uitgebreide versie: http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20080331_jaarverslag2007 Uitgebreideversie.pdf),
- het **actieplan 2009**
- de **meerjarenplanning 2009-2014** (http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20090209_meerjarenplanning.pdf) en
- het **Beleidsplan 2009-2014** voor de Erfgoedconvenant Land van Waas (http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20080130_definitief_beleidsplan_volledig.pdf) werd afgewerkt. Eind 2008 werd gestart met een ingekorte versie van het beleidsplan.

Het **beleidsplan** is ontstaan in overleg en samenwerking met de acht Wase gemeenten, de regionale socio-culturele- en erfgoedorganisaties en de andere belanghebbenden zoals bijvoorbeeld de provincie Oost-Vlaanderen. Hiervoor werd een traject gevolgd dat startte in 2007 met onder andere de installatie van een schrijfgroep en verscheidene gesprekken. Deze schrijfgroep begeleidde het volledige beleidsplanningstraject en vergaderde ook in 2008 nog rond volgende onderwerpen:

- 17/01/08: ondersteuningsbeleid, plaats en organisatie van de erfgoedcel, begroting en strategische en operationele doelstellingen
- 18/01/08: strategische en operationele doelstellingen en meerjarenplanning.

Op 06/03/08 vond een **plaatsbezoek** van de administratie en de commissie van de Vlaamse Gemeenschap plaats. Op 11/12/08 was de onderhandeling tussen de administratie van Kunsten en Erfgoed en het I.C.W. in Brussel.

1.7 I.C.W.

De Erfgoedcel Waasland schakelt zich zo veel mogelijk in de algemene werking van haar moederorganisatie in. Zo werkte de Erfgoedcel Waasland als onderdeel van I.C.W. actief mee aan de opmaak van een

communicatieplan van het I.C.W., waarin een nieuw logo, huisstijl en een communicatiestrategie werden uitgewerkt. Ook organiseerde de Erfgoedcel Waasland de deelname aan de **Open Monumentendag** met het eigen gebouw (textielfabriek van Meert): een fysieke én virtuele (op de Beeldbank Waasland) tentoonstelling over Meert en de vroegere en huidige bewoners van het gebouw. Met maar liefst meer dan 400 bezoekers was dit een waar succes! Daarnaast zorgde de Erfgoedcel Waasland voor de overdracht van het **archief Economisch Comité Waasland** (de voorganger van het I.C.W.) aan het Stadsarchief Sint-Niklaas, zodat dit ontsloten kan worden.

2. PUBLIEKSWERKING: ERFGOED LEEFT!

2.1 ARCHIEF OP HET SPOOR

WWW.ARCHIEFOPHETSPOOR.BE

2.1.1 Educatief pakket

Na enkele voorbereidende gesprekken in 2007 met **KAHO Sint-Lieven, Campus Waas**, opleiding bachelor in lerarenopleiding, vak geschiedenis, reisde de archieftrein in het voorjaar 2008 voor enkele weken naar de Campus Waas. Acht studenten kregen de opdracht een educatief pakket te ontwikkelen, bestaande uit een algemene lesbrief over archiveren bij de bestaande dvd en een werkkaart voor leerlingen bij de bestaande reizende tentoonstelling voor de tweede graad secundair onderwijs. Als voorbereiding brachten acht studenten en hun docent op 12/02/08 een geleid bezoek aan het Stadsarchief Sint-Niklaas. Een inleidende les over archiveren en het project is gegeven door gemeentearchivaris van Beveren Carine Goossens en de erfgoedcel. Alle studenten kregen eveneens een uitgebreid informatiepakket over het project, over archiveren en enkele praktijkvoorbeelden van erfgoededucatie. De leerlingen en de docent waren erg enthousiast over de samenwerking, maar de resultaten waren minder creatief dan verwacht en de aangeleverde informatie was onvoldoende vertaald naar de leerkrachten.

Daarom is Impressantplus, die het project in 2006 realiseerden, opnieuw ingeschakeld om het aangeleverde pakket te herwerken en vorm te geven. De bestaande dvd werd eveneens bijgedrukt en ze maakten een folder voor de Archief-Educatiemarkt.

2.1.2 Archief-Educatiemarkt op 15/10/08

Op 15/10/08 ging de Archief-Educatiemarkt door in het I.C.W. doorlopend tussen 12.30 en 17 uur. Op de markt waren alle Wase archieven, het project Pavlo(e) en de Erfgoedcel Waasland aanwezig met een infostand. Er was een mediaruimte waar beeld- en geluidsfragmenten uit archieven kon beluisterd worden en de archieftrein stond centraal opgesteld. Daarnaast was er ook een stand met folders en boeken van allerlei culturele en erfgoedorganisaties in het Waasland. Acht leerkrachten van zeven verschillende scholen uit het

Waasland brachten een bezoek aan de markt. De leerkrachten kregen ruim een half uur uitleg aan de verschillende stands. De ontmoetingen met de leerkrachten waren voor de erfgoedcel en de archieven erg leerrijk. Vele leerkrachten namen ook informatiemapjes mee voor collega-leerkrachten. Twee andere Wase scholen vroegen informatie op.

Opvallend is dat vrij veel leerkrachten van TSO en BSO aanwezig waren. De erfgoedcel kreeg veel vragen i.v.m. de mogelijkheden van de Beeldbank Waasland voor TSO en BSO richtingen. In de toekomst moeten we TSO en BSO zeker expliciet in gedachten houden als mogelijke doelgroep.

Dankzij een artikel in Klasse en VVBAD-Info vroegen een tiental leerkrachten en erfgoedorganisaties uit heel Vlaanderen de algemene lesbrief met dvd aan. Daarnaast werd deze lesbrief ook verspreid naar de Vlaamse archieven en relaties.

In 2009 zullen vijf scholen (Koninklijk Atheneum Sint-Niklaas: ASO, TSO, BSO, Instituut Sint-Amelberga Temse, Broederschool Stekene, Broederschool Sint-Niklaas (Humaniora + Handel), Sint-Lodewijkscollege Lokeren) en het Stadsarchief Dendermonde huisvesten. Vier andere Wase scholen vroegen de tentoonstelling aan, maar gaven nog geen concrete data door.

- *Bijkomende personele middelen:* Waas Archieven Overleg, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, Impressantplus

2.2 BEELDBANK WAASLAND WWW.BEELDBANKWAASLAND.BE

2.2.1 Partners

De Beeldbank Waasland wordt gecoördineerd door de Erfgoedcel Waasland, die hiervoor nauw samenwerkt met enkele vaste **Beeldbankpartners**: Bibliotheca Wasiana, Gemeente Zwijndrecht, Gemeentearchief Temse, Heemkundige Kring Braem, Heemkundige Kring De Kluize, Heemkundige Kring d'Euzie, Heemkundige Kring Moerbeke-Waas, Heemkundige Kring Nieuwkerken, Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren, Koninklijke Oudheidkundige Kring, Plaatselijke Openbare Bibliotheek Beveren, Rijksarchief Beveren, Stadsarchief Lokeren, Stadsarchief Sint-Niklaas en de Stedelijke Openbare Bibliotheek Sint-Niklaas. In de loop van 2008 kon de Beeldbank Waasland enkele **nieuwe partners** verwelkomen zoals het Reynaertgenootschap, Kantschool Artofil, Volkskunstgroep Boerke Naas en Feestcomité Sombeke. Sinds half 2007 wordt intensief gewerkt aan het motiveren van de partners, bijvoorbeeld door het uitreiken van een beschrijvingsprijs op iedere stuurgroep.

De **stuurgroep**, bestaande uit deze Beeldbankpartners, komt op regelmatige basis bijeen. In 2008 was dat op 08/01/08, 21/04/08 en 13/10/2008. In de stuurgroep van de Beeldbank Waasland wordt de verdere werking van de Beeldbank Waasland besproken. Het accent ligt hierbij op publieksgerichte acties.

Ook enkele particulieren werden partner van de Beeldbank Waasland . dit liet de Beeldbank Waasland toe om het **particulier erfgoed** van deze mensen, te ontsluiten in het kader van de thematische werking. Hierbij werd meestal ingespeeld op opportuniteiten die zich aandienen. Een medewerker van de Erfgoedcel Waasland ging dan ook bij diverse particulieren aan huis, enerzijds zowel om interessante foto's en

beeldmateriaal via de Erfgoedcel Waasland voor het publiek te ontsluiten (met of zonder overdracht van dit materiaal aan een erkende archiefinstelling), anderzijds om het gebruik van Memorix toe te lichten zodat de partner in kwestie de beelden zelf kan beschrijven. Zo werden huisbezoeken afgelegd bij een vijftiental personen.

De Beeldbank Waasland werkte ook samen met **vzw De Spiegel**, bezig met de renovatie van Het Casino in Sint-Niklaas, en zocht voor hen bij de Beeldbankpartners foto's van deze ooit befaamde concertzaal.

2.2.2 Thematische werking

De Beeldbankstuurgroep plaatst per jaar minimum een zestal thema's online. Door in te spelen op de actualiteit en opportuniteiten werden in 2008 maar liefst **vierentwintig thema's in de kijker** geplaatst:

Valentijn, Huwelijksfeesten en . jubilea, Wase kinderen via de toekomst uit, Kranten online, Verjaardagskalender Beeldbank Waasland, Doel, Meimaand . Mariamaand, Reynaert, Reuzen in Beveren, Bazelō het mooiste dorp, Textiel, Muziekonderwijs van toen en nu, Expo '88 in het Waasland, Open Monumentendag: Meert, Terug naar school, Kovekenskermis, Cafés, Prosperpolder in beeld, Allerheiligen / Allerzielen, Boer Louis en Célevie, Sinterklaas, Kerst- en nieuwjaarswensen 2009, Waas reuzenoverzicht en Wase Reuzencollectie. Mede dankzij een structurele samenwerking met de Gazet van Antwerpen, konden deze thema's op heel wat regionale pers aandacht rekenen.

De Beeldbank Waasland beschikt ook over de mogelijkheid om van deze thema's **e-cards** ter beschikking te stellen van het grote publiek. Dit slaat dan ook echt aan en wordt systematisch gedaan ter gelegenheid van feestdagen zoals Kerstmis, Nieuwjaar en Valentijn, maar ook ter ondersteuning van specifieke acties, bijvoorbeeld de actie %kinderen vinden de toekomst uit+waarbij Wase kinderen rond erfgoed werkten in de klas en nadien foto's van zichzelf met hun erfgoed, als E-card ter beschikking kregen.

De Beeldbank Waasland werkte ook de thema's van %Sinterklaas+en %Allerheiligen / Allerzielen+uit, samen met de websites www.religieuserfgoed.be en www.move.be, gecoördineerd door het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur en het Provinciebestuur Oost-Vlaanderen.

De **bezoekerscijfers** van de Beeldbank Waasland stegen in 2008 ook drastisch ten opzichte van 2007:

	In 2007	In 2008
Unieke bezoekers	8060	22451
Aantal bezoeken	13827	32800

Voor het aantal bezoekers betekent dit een stijging van 179 %, voor het aantal afgelegde bezoeken een stijging van 137 %.

2.2.3 Digitaliseringsronde

Vanuit de Beeldbank Waasland worden twee maal per jaar digitaliseringsrondes georganiseerd, waarbij grote aantallen foto's van de verschillende Beeldbankpartners worden ingescand en opgeladen op de Beeldbank

Waasland. In 2008 vonden deze digitaliseringsrondes plaats in juni en november 2008. Hierdoor werden maar liefst 1670 nieuwe foto's ingescand en opgeladen op de Beeldbank Waasland.

2.3.4 Technische aanpassingen

Om de grote hoeveelheid aan thema's duidelijker te kunnen tonen aan het publiek, kunnen nu twaalf in plaats van twee thema's in de kijker geplaatst worden.

2.3.5 Publieksgerichte aanpak

De Erfgoedcel Waasland zet jaarlijks een grote publieksgerichte actie op touw om zo de Beeldbank Waasland te promoten bij een specifieke doelgroep. Zo werd er in 2008 een grote samenwerking op touw gezet met de **Wase lagere scholen** in het kader van **Erfgoeddag 2008**. Leerlingen uit het vijfde en zesde leerjaar van maar liefst elf lagere scholen brachten hun favoriete erfgoed mee naar school en bogen zich over de vraag, hoe dit erfgoed er binnen vijftig of honderd jaar zal uitzien. Hun creatieve toekomstvoorstelling daarvan kan je vinden op www.beeldbankwaasland.be. Dit resulteerde in meer dan vierhonderd nieuwe foto's op de Beeldbank Waasland.

De Erfgoedcel Waasland ondersteunde ook intensief **Open Monumenten Dag 2008**, waarbij in het I.C.W. een tentoonstelling werd gehouden rond de persoon van Edmond Meert, voormalig fabriekseigenaar, en eigenaar van het gebouw waarin het I.C.W. vandaag is gehuisvest. Daartoe werden door de Erfgoedcel Waasland 195 nieuwe foto's, ook van privépersonen, over dit thema opgezocht en opgeladen.

In najaar 2008 ondernam de Beeldbank Waasland de eerste voorbereidende gesprekken met **Chirojeugd Vlaanderen**. Ter voorbereiding van **Erfgoeddag 2009** met als het thema **Wat vriendschap!?** krijgen de Wase chirogroepen de kans een stukje van hun eigen erfgoed, via de Beeldbank Waasland te ontsluiten. In november en december 2008 contacteerden de Erfgoedcel Waasland en Chiro Nationaal alle Wase chiro's. Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag hadden reeds meer dan twintig personen (zowel vertegenwoordigers van verenigingen als particulieren) foto's binnengebracht. Het ging hier om particulieren die stevast ook oud-chiroleiding waren en die een grote hoeveelheid aan oude chirofoto's bezitten. Ook meer dan twintig verschillende chiroverenigingen brachten reeds fotomateriaal binnen. Een eindtotaal van het geselecteerde fotomateriaal wordt geschat op 550 foto's.

- *Bijkomende personele middelen:* partners in de Beeldbank Waasland
- *Bijkomende logistieke middelen:* dankzij de gastvrijheid van de Beeldbankpartners vinden de stuurgroepen van de Beeldbank Waasland steeds plaats op een andere locatie. Zo vonden de 3 stuurgroepen in 2008 plaats in Kasteel Cortewalle in Beveren, de Heemkundige Kring Nieuwkerken en de Heemkundige Kring De Kluize in Sint-Gillis-Waas.

2.3 ERFGOEDDAG 2008: 13/04/08

De Erfgoedcel Waasland ontwikkelde een **regionale kaart** voor de Erfgoeddag 2008 (op 20 000 exemplaren). Op algemene vraag is gewerkt met een grote kaart in plaats van een brochure. Op de voorzijde van de kaart formaat A0 is een overzichtskaart van het Waasland samen met detailkaarten van de gemeenten en een overzicht van alle locaties en activiteiten. Op de achterzijde staat het programma en meer uitleg en fotomateriaal over de activiteiten.

De brochure van Erfgoeddag is niet alleen verspreid naar erfgoed- en culturele organisaties, maar ook naar alle verblijfsaccommodatie in de brede regio en de wachtzalen van de dokters. Er is onvoldoende nagegaan hoe effectief deze distributie was. Op de achterzijde van de kaart was wel een wedstrijd vermeld, waarmee het boek Expo58 kon gewonnen worden. Tweeënveertig mensen namen deel. Dit is de meest succesvolle actie ooit bij de erfgoedcel, maar blijft allesbehalve een goed resultaat.

Daarnaast was er de succesvolle actie vanuit de Beeldbank Waasland naar de **lagere scholen** toe: scholen werkten in het Waasland rond het thema *‘Wordt verwacht’,* aan de hand van het eigen erfgoed van hun leerlingen, en dit werd op de Beeldbank geplaatst (zie hoger). Samen met het **Rode Kruis Asielcentrum** in Sint-Niklaas werden twee creatieve workshops verzorgd door het bureau Mooss, een vzw gespecialiseerd in kunst- en erfgoededucatie, voor de bewoners van het asielcentrum. Zij leverden werkjes af waarin zij hun toekomstvisie uitten. Deze werden eveneens op de Beeldbank Waasland geplaatst.

De **vooropening van de Erfgoeddag** voor de erfgoedorganisaties en de pers vond in 2008 plaats op 04/04 in de Muziekacademie in Lokeren. Gevolg gevend aan het succes van de scholenactie met de Beeldbank Waasland gaven op deze vooropening leerlingen van enkele lagere scholen uitleg over hun eigen favoriet erfgoed en over de creatieve toekomstvoorstelling die zij hiervan hadden gemaakt.

- *Bijkomende personele middelen:* elf lagere scholen, Rode Kruis Asielcentrum Sint-Niklaas
- *Bijkomende logistieke middelen:* Muziekacademie in Lokeren

2.4 ERFGOEDDAG 2009: 26/04/09

Ter voorbereiding van de **Erfgoeddag 2009 ‘Uit Vriendschap?’** werd op 2 december 2008 in Waasmunster een regionale brainstorm georganiseerd.

- *Bijkomende personele middelen:* landelijke coördinatie Erfgoeddag, BiblioWaas en lokale coördinatoren Erfgoeddag uit de acht Wase gemeenten
- *Bijkomende logistieke middelen:* Cultureel Centrum Waasmunster

In november en december 2008 vonden ook de voorbereidingen plaats voor **Erfgoeddag 2009**: dit houdt in het samenzitten met de lokale coördinatoren, het contacteren van het Wase erfgoedveld en het inzamelen

van de informatie over alle erfgoedactiviteiten in het Waasland, voorzien voor 2009, om dit aan Faro door te geven teneinde het te kunnen opnemen in de nationale Erfgoeddag brochure 2009.

2.5 EXPO '58 BACK TO THE FUTURE

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Expo '58 bundelden de veertien erfgoedcellen van Vlaanderen hun krachten in het project **Expo '58: Back to the future**. Het project werd volop voorbereid in de loop van 2007 en ook in 2008 werkte de Erfgoedcel Waasland vol enthousiasme aan dit project mee.

2.5.1 Nationaal luik

De Erfgoedcel Waasland was in 2008 vertegenwoordigd op de nationale **stuurgroep**vergaderingen van 07/01/08, 15/05/08 en 11/12/08. Vanuit de stuurgroep werd in 2007 een aparte werkgroep opgericht rond de website www.expo58.eu. De Erfgoedcel Waasland maakte deel uit van die werkgroep en volgde van daaruit mee het ontwerp van de website op.

Midden 2007 werden door de Erfgoedcel Waasland dertien **interviews** en een twintigtal foto's aangeleverd aan de nationale coördinator van het project. Fragmenten uit maar liefst acht getuigenissen zijn terug te vinden in het boek **Expo '58**. Het wonderlijk feest van de fifties (waarvan twee getuigenissen een kaderstuk van een volledige pagina kregen), elf getuigenissen op www.expo58.eu. Enkel de Erfgoedcel Meetjesland kan een gelijkaardige verhouding aangeleverd / gebruikt materiaal voorleggen. Het werken met een ervaren interviewer had dus wel degelijk een positieve invloed op de kwaliteit van het resultaat.

Het verhaal van één getuige, Maria Van Kerkhove, was overigens zo sterk, dat ook de nationale pers in haar getuigenis geïnteresseerd was. Zij werkte heel graag mee aan interviews voor VTM, De Standaard, Radio 1 enz. De Erfgoedcel Waasland bracht Canvas dan weer in contact met Magda Vos. De Belie uit Belsele, die tijdens de wereldtentoonstelling op het secretariaat van het Vaticaan Paviljoen werkte.

Op 28/02/08 werd het project (het boek, de website en de activiteiten) officieel voorgesteld aan pers en publiek. Vier Wase getuigen waren hierop aanwezig. De erfgoedcel bestelde ook tweehonderd exemplaren van het boek om hier in de regio verder te verspreiden.

2.5.2 Regionaal luik

Eind 2007 werd het **onderzoeksrapport 'Expo '58 en / in het Waasland'** uitgewerkt. Begin 2008 werd dit onderzoeksrapport verder verspreid naar Wase erfgoed- en culturele organisaties.

Op basis van dit onderzoeksrapport, de verzamelde Wase getuigenissen en andere informatie werd een lezing uitgewerkt rond **Expo '58 in / en het Waasland**. Deze lezing werd op 11/03/08 voorgesteld aan pers en publiek (tweehonderdvijftig personen) in het Auditorium van de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven in Sint-

Niklaas. Daar werd ook een film vertoond die door de familie Vinck ter beschikking werd gesteld voor dit project en waarop het familiebezoek van de Vincks aan de wereldtentoonstelling kleurrijk in beeld gebracht wordt.

Eveneens werd een **uitgebreid ondersteuningsaanbod** naar verenigingen uitgewerkt:

- De film (uitgebreide of ingekorte versie op muziek) van de familie Vinck werd een tiental keer apart vertoond.
- De lezing ~~Expo 58~~ in / en het Waasland werd dertien keer geboekt, meestal in combinatie met een voorstelling van de verkorte film van de familie Vinck:
  - 12/04/08 voor de erfgoedgemeenschap in Temse
  - 28/04/08 in rusthuis Hof ter Schelde op Linkeroever
  - 03/05/08 voor Curieus Stekene
  - 08/05/08 voor OKRA Sint-Jan uit Sint-Niklaas
  - 19/06/08 voor PCR Melsele in Beveren
  - 20/09/08 voor Ziekenzorg Kemzeke
  - 07/10/08 voor OKRA Haasdonk
  - 11/10/08 voor de 70-jarigen van de parochie Sint-Jozef Velle uit Temse
  - 14/10/08 in rusthuis Zoetenaard in Stekene
  - 12/11/08 in OCMW Waasmunster
  - 24/11/08 in het Vrouwencentrum in Sint-Niklaas
  - 18/12/08 in het buurthuis Reynaert in Sint-Niklaas
  - 19/02/09 voor OKRA Tielrode
- Geplastificeerd fotomateriaal en alle informatie uit de verzamelde interviews ter beschikking.

Er kwamen een 10-tal vragen in verband met adviesverlening rond Expo ~~58~~ van organisaties en privé-personen uit het Waasland en daarbuiten.

Vanuit het nationale project werden afspraken gemaakt met OPB Brussel voor een bedankingsdag voor Expo58-getuigen. De Erfgoedcel Waasland maakte gebruik van dit aanbod en organiseerde op 19/09/08 een daguitstap naar Brussel voor de Wase Expo ~~58~~-getuigen en hun partners. In de voormiddag was er een wandeling op de Expo site en in de namiddag werd het Atomium bezocht. De gids en toegang werden vanuit het nationale project betaald, de Erfgoedcel Waasland legde een bus in en trakteerde de deelnemers op een lunch.

- *Bijkomende personele middelen:* alle erfgoedcellen, projectcoördinator Ans Van de Cotte, Faro vzw, OPB Brussel
- *Bijkomende logistieke middelen:* Faro vzw, Katholieke Hogeschool Sint-Lieven voor de voorstelling van de lezing, verschillende locaties van de lezingen

2.6 TRICKY REYNAERT EN CO

2.6.1 Literatuureducatie

In schelmenverhalen vanuit de hele wereld vind je personages die listig, sluw en vindingrijk zijn, ~~tricky~~ dus. Door de confrontatie van het Reynaertverhaal met andere gelijkaardige schelmenverhalen willen we aantonen dat de thema's die in het verhaal voorkomen universeel zijn. Het Reynaertverhaal is op die manier een aanleiding voor dialoog over goed en kwaad, liefde, haat en bedrog. Na overleg met het **Huis van het Nederlands** is de piste om een pakket Nederlands Tweede Taal over Reynaert te ontwikkelen verlaten en is gekozen om in een educatief pakket voor de laatste graad van het secundair onderwijs het Reynaertverhaal te confronteren met andere schelmenverhalen zoals Nasreddin Hodja (Turkije e.a.) en Anansi de Spin (Ghana, Suriname, Antillen e.a.) en verhaalculturen. Een werkgroep met daarin de cultuurbeleidscoördinator van Beveren, de stadsarchivaris van Sint-Niklaas en de directeur van het Cultuurcentrum Ter Vesten, tevens lid van het Reynaertgenootschap werd opgericht. Omdat binnen de erfgoedcel onvoldoende expertise aanwezig was over literatuur en diversiteit en we het project toch niet wilden uitbesteden aan een bureau werd **Patrick De Rynck**, literatuurwetenschapper met ruime expertise in de erfgoedsector, ingeschakeld voor advies, begeleiding, research en redactie van de informatie over de verschillende figuren.

Het project wordt proef gedraaid in vijf **pilootscholen** in het Waasland. Een school uit Hulst in Nederland betrekken, bleek niet haalbaar gezien de agenda's van Nederlandse scholen ruim vooraf vastgelegd worden. De pilootscholen ontvingen een uitgebreid informatiepakket, een heleboel recente publicaties over Reynaert, Anansi en Hodja.

Er werden twee brainstorms georganiseerd, namelijk op 11/06/08 met enkele landelijke externe **experten** op het gebied van erfgoed, diversiteit, literatuur en Reynaert (Marc Colpaert, Marita De Sterck, Katrijn De Maemers, Marc Moorthamer, Jorijn Neirinck en Piet Van Avermaet) en op 21/06/08 met de pilootscholen. In juli was er ook contact met prof. dr. Ronald Soetaert en dr. André Mottart van de vakgroep onderwijskunde van de **Universiteit Gent** die via de methodiek ~~het~~ onderwijs als contactzone op een vernieuwende en inspirerende manier aan literatuureducatie doen. De doelstellingen van het project werden in de zomer scherp gesteld en pedagogisch gekaderd.

2.6.2 Blog <http://trickyreynaertenco.be>

Op 05/11/08 vond in KA Sint-Niklaas een vorming voor de pilootscholen plaats over het onderwijs als contactzone en het fenomeen van blogs en literatuur. De erfgoedcel ontwikkelde de **blog** <http://trickyreynaertenco.be> waarop enerzijds leerkrachten allerlei achtergrondinformatie over de verschillende tricksterfiguren kunnen raadplegen en anderzijds leerlingen hun mening over Reynaert en de tricksterfiguren kwijt kunnen. Op de blog verschenen tussen november 2008 en maart 2009 46 inhoudelijke pagina's, 28 berichten (waaronder 4 aangereikt door leerkrachten) en 13 commentaren, waarvan twee van externen. Uit de

eerste maanden van de pilootfase blijkt dat het opzetten van de blog zeker een interessant en waardevol experiment was. De financiële investering was gering. Het is een eenvoudig middel om de resultaten van het project te delen en meer uitgebreide informatie over deelaspecten van het project kunnen op een eenvoudige en kosteloze manier verspreid worden. Het fenomeen blogs is bekend bij een aantal leerkrachten en de vorming werd goed gesmaakt. Anderzijds valt het aantal bezoekers tegen volgens het meetsysteem Google Analytics. Leerkrachten willen controle houden op wat er op de blog komt, sommigen zien de meerwaarde niet of zijn onvoldoende vertrouwd met het medium en zo blijft de interactie beperkt. Leerlingen bezoeken de blog niet, vermoedelijk omdat leerkrachten geen reclame maken voor de blog en omdat ze in hun vrije tijd niet surfen voor schoolgerelateerde onderwerpen. Gezien de oorspronkelijke doelstellingen hebben we niet rechtstreeks naar jongeren gecommuniceerd over de blog. De belangrijkste doelgroep van het project waren en blijven de leerkrachten.

2.6.3 Andere acties

Op 13 en 14/11/08 konden de leerlingen van de pilootscholen gratis de **Reynaertrap van Charlie May** bijwonen. Er was overleg met jeugdauteur en antropologe **Marita De Sterck** die in 2009 zorgt voor een artikel over tricksters en een schrijfsessie in de pilootscholen waarin ze samen met de leerlingen op zoek gaat naar de gemeenschappelijke kenmerken van de trickster. De methodiek van deze schrijfsessie zal ook opgenomen worden in de lesbrief die na afloop van de pilootfase van het project wordt gemaakt.

2.6.4 Vertelna middag Reynaert de Vos en Anansi de Spin

Op vraag van Cultuurcentrum Sint-Niklaas, die het intercultureel project Kultour09 met als thema *Verhalen* uitwerkt, is in de marge van het project een vertelnamiddag voor senioren over Reynaert de Vos en Anansi de Spin voorbereid. Deze **vertelnamiddag** ging op 20/03/08 in première.

In 2009 wordt vooral ingezet op het schrijven van een lespakket voor leerkrachten over het project volgens het gesneden-brood-principe omdat de ervaringen in 2008 duidelijk aantonen dat dit nodig is.

- *Bijkomende personele middelen:* directeur Cultuurcentrum Ter Vesten Beveren, cultuurbeleidscoördinator Beveren en stadsarchivaris Sint-Niklaas
- *Bijkomende logistieke middelen:* Koninklijk Atheneum Sint-Niklaas, Cultuurcentrum Ter Vesten Beveren

2.7 WASE GRIEZELVERHALEN

Het project Wase griezilverhalen dat eind 2007 zijn hoogtepunt kende, leverde een uitgebreide inventaris met meer dan vijfhonderd Wase volksverhalen op. Deze werden geïnventariseerd door middel van een **databank**, zodat verhalen relatief eenvoudig terug te vinden zijn. In 2008 werd deze databank vooral verder gebruikt om op vraag specifieke verhalen op te zoeken, in 2009 wordt de databank verder aangevuld en verfijnd zodat verhalen ook digitaal ter beschikking zijn. Ter voorbereiding hiervan werden de papieren versies van de verhalen eind 2008 gebundeld en geordend.

In het kader van de verdere ontsluiting van deze verhalen werd door stagiair Gert De Backer bij zes selecties van verhalen een passende **illustratie** gemaakt. Deze selecties bundelen telkens een tiental verhalen over één onderwerp. Op termijn wordt deze bundeling digitaal ter beschikking gesteld als voorsmaakje voor de uitgebreide databank.

In navolging van de Wase griezelactiviteiten in 2007 vonden spontaan nog een aantal **activiteiten** plaats in 2008: Winterwende op 02/02/08 in Kruibeke, Halloweenvertelavond op 30/10/08 in Waasmunster en Temst griezelt op 31/10/08 in Temse. Vertellers die in 2007 de vertellerscursus van BiblioWaas en de Erfgoedcel Waasland volgden, gingen op deze activiteiten nog eens aan de slag.

2.8 2009 WAAS REUZENJAAR

Het project 2009 Waas reuzenjaar is een initiatief van de Erfgoedcel Waasland in samenwerking met Toerisme Waasland. Samen brengen we de Wase reuzen en reuzenevenementen in 2009 een heel jaar lang extra onder de aandacht.

De basis voor dit project wordt gevormd door een **uitgebreide inventaris** van de Wase reuzen en hun erfgoed, opgesteld door de Erfgoedcel Waasland met medewerking van de Wase reuzenorganisaties. Binnen het Waasland zijn er maar liefst zevenenzestig reuzen actief. Van elke reus werden in de loop van dit project anekdotes en gegevens verzameld over oorsprong en historiek, constructie en kledij... Deze informatie staat de www.beeldbankwaasland.be onder het thema **Waas Reuzenoverzicht**. De website www.wasereuzen.be (een projectsite binnen de Erfgoedcelsite) bundelt nog meer informatie die in het kader van dit project verzameld werd. Bezoekers kunnen er terecht voor informatie over reuzencultuur, een overzicht van verdwenen Wase reuzen en het meest recente reuzennieuws uit het Waasland. Al deze informatie zal in de loop van 2009 ook verwerkt worden tot een artikel voor de Annalen van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Op 13 november 2008 lanceerden de Erfgoedcel Waasland en Toerisme Waasland de **Wase reuzenkalender** (http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/cover_kalender_pers_892.pdf) vol met kleurrijke foto's van en interessante weetjes over de Wase reuzen, hun evenementen en hun erfgoed. Vanaf 14/11/08 is deze kalender gratis te verkrijgen in de toeristische infokantoren uit het Waasland. Eind 2008 waren slechts een tweehonderdtal van de vijfduizend kalenders nog beschikbaar.

De evenementen waarop Wase reuzen in de loop van 2009 actief zullen zijn, werden ook allemaal in kaart gebracht en gebundeld in een overzichtelijke **flyer** die sinds begin 2009 in de toeristische infokantoren ligt en via de Wase reuzenverenigingen wordt verspreid. Op www.toerismewaasland.be kan het meest actuele evenementenoverzicht steeds geconsulteerd worden.

Het project werd feestelijk voorgesteld op 13/11/08 in het Gemeenschapscentrum De Route in Sint-Gillis-Waas. Ongeveer honderdvijftig aanwezigen, vooral uit reuzen- en carnavalsverenigingen, kreeg daar de reuzenkalender in absolute primeur te zien. De aanwezigen werden ook vergast op een lezing over reuzencultuur in Vlaanderen door professor emeritus Stefaan Top van het Instituut voor de Volkskunst en Volkskunde Vlaanderen. Aan het einde van de lezingen werd reus Peerke den Heerder uit Sint-Pauwels nog officieel overgedragen door het Wijkcomité De Grauwsteen aan het Feestcomité van Sint-Pauwels.

In het kader van deze voorstelling werkte de Erfgoedcel Waasland ook een **fototentoonstelling over reuzen** in het Waasland uit. De meer dan honderdtwintig uitvergrote foto's van de Wase reuzen kunnen in de loop van 2009 ook uitgeleend worden door Wase organisaties.

Naar aanleiding van dit project wilde de Erfgoedcel Waasland polsen bij de Wase reuzenverenigingen in hoeverre er nood was aan meer onderlinge contacten en informatie-uitwisseling. Hiervoor werd op 23/10/08 het **Groot Waas Reuzenoverleg** georganiseerd in de gebouwen van het I.C.W. Hierop waren een dertigtal aanwezigen uit vijftien van de tweeëntwintig Wase reuzenorganisaties. Uit het overleg bleek dat de Wase reuzenorganisaties vaak kampen met een gebrek aan dragers en begeleiders en dat de kosten voor berging, transport en onderhoud van de reuzen vaak hoog oplopen. De organisaties hopen dat met de verhoogde aandacht voor de reuzen in 2009, ook stilgestaan zal worden bij de problematieken hiervan. Hierbij wordt vooral gerekend op de gemeenten om meer ondersteuning te geven. De interesse was verder groot om in de loop van 2009 met zoveel mogelijk Wase reuzen samen te komen op één locatie in het Waasland. Carnaval Temse stelde zich intussen kandidaat om dergelijke bijeenkomst te organiseren. In maart 2009 zal een tweede Groot Waas Reuzenoverleg bijeengeroepen worden, daarna zullen de verenigingen dit verder zelf in stand proberen houden.

Op 18/05/08 ondernamen het Feestcomité O.L.Vrouwparochie of beter gekend als de Puitenslagers een **wereldrecordpoging**. Zestig verschillende groepen met honderdvierentachtig reuzen namen deel aan de grootste reuzenstoet ter wereld.

- *Bijkomende personele middelen:* Toerisme Waasland, toeristische diensten en archieven, Wase reuzenverenigingen
- *Bijkomende logistieke middelen:* Gemeenschapscentrum De Route in Sint-Gillis-Waas, lokale toerismekantoren
- *Bijkomende financiële middelen:* Toerisme Waasland betaalde de helft van de facturen voor de kosten verbonden aan de kalender en de flyer en het promotiemoment. Hun bijdrage aan dit project kwam neer op " 10.000.

2.9 50 JAAR WERK IN HET WAASLAND

Met het project 50 jaar Werk in het Waasland benadert de Erfgoedcel Waasland het onderwerp bedrijven en bedrijfssectoren in onze regio vanuit de invalshoek mondelinge geschiedenis en in samenwerking met de laatste graad van middelbare scholen in het Waasland. In de periode 1945-1995 hebben duizenden mensen gewerkt in voor het Waasland toonaangevende bedrijven en bedrijfssectoren. De verhalen van deze mensen vormen een onschatbare bron aan informatie over het (werk)leven toen, dat vaak niet meer te vergelijken valt met hoe het er nu aan toegaat.

Een eerste oproep naar scholen om mee te werken aan dit project gebeurde in september **2007**. Toen werd slechts één school bereid gevonden om in te stappen in het project. Eind 2007 werd daarom afgesproken dat het Sint-Lodewijkscollege uit Lokeren zou fungeren als pilotschool in het project en dat een nieuwe oproep gelanceerd zou worden in april **2008**, vóór leerkrachten hun planning voor het volgende schooljaar op beginnen te maken. Het pilotproject binnen het Sint-Lodewijkscollege liep begin 2008 echter veel vertraging op omdat de zoektocht naar getuigen niet verliep zoals verwacht. De betrokken leerkrachten besloten daarop het project af te lassen. Naar aanleiding hiervan maakte de erfgoedcel een evaluatie: belangrijkste conclusie hieruit was dat een centrale oproep naar getuigen via de pers over een algemeen thema als werkte weinig goede getuigen oplevert en geen efficiënte manier is om getuigen op te sporen. Vooral op dit vlak was bijsturing nodig. Daarnaast werd besloten om de aanpak naar scholen toe aan te passen en in plaats van alles te centraliseren bij de erfgoedcel meer te werken met een aanbod op maat waarbij leerkrachten zelf aangeven welke ondersteuning ze van de erfgoedcel wensen en wat ze zelf in de hand willen houden.

In maart 2008 werd gestart met de voorbereiding van het project Werk voor het **schooljaar 2008-2009** met o.a. een inventarisatie van interessante Wase bedrijven, de zoektocht naar getuigen en een nieuwe oproep naar middelbare scholen. Ook de nieuwe zoektocht naar getuigen leverde niet heel erg veel goede getuigen op. Op de nieuwe oproep naar middelbare scholen kwamen vier positieve reacties:

1. Onze-Lieve-Vrouw-Presentatie uit Sint-Niklaas (twintig leerlingen zesde jaar ASO): tien ex-werknemers van de textiel fabriek Edmond Meert en steenbakkerij Scheeders Van Kerchove werden geïnterviewd.
2. Sint-Amelberga Instituut uit Temse (twintig leerlingen vierde jaar ASO) werkt rond de Boelwerf in Temse.
3. Sint-Maarten Bovenschool uit Beveren (honderd leerlingen uit vijf, zes en zeven Verzorging . BSO): i.s.m. de gemeente Beveren (gemeentearchief en erfgoedmedewerker Ter Vesten) werd gewerkt rond landbouw, dienstmeisjes en havenpersoneel. Een introductiemoment, een inhoudelijke inleiding in de vorm van een rondrit in de Waaslandhaven, een bezoek aan een boerderij en dienstmeisjesrondleiding in kasteel Cortewalle brachten interviewers en geïnterviewden samen.
4. Sint-Jorisinstituut uit Bazel (honderdtwintig leerlingen uit ASO, TSO en BSO) werken i.s.m. de Kruibeekse vereniging KBR pulse vanaf het tweede semester mee aan dit project (dus vanaf 2009) rond landbouw, scheepsbouw en het thema polderdoorkruisers.

Bij de start van de trajecten werd aan de leerkrachten een algemene inleiding over mondelinge geschiedenis bezorgd. Over alle thema's en bedrijven werden infobundels samengesteld. Daarnaast werden introductielessen over mondelinge geschiedenis gegeven en een uitgebreide informatiebundel samengesteld. Ook themalijsten en vragenlijsten werden opgemaakt. De toestellen mondelinge geschiedenis werden ter beschikking gesteld door de Erfgoedcel Waasland.

Tussen januari en april 2009 zullen vanuit de scholen ongeveer honderdveertig interviews aangeleverd worden. Deze zullen door de erfgoedcel verder verwerkt en op diverse manieren ontsloten worden. Omdat in 2008 enkel voorbereidend werd gebeurd én nog geen investeringen voor ontsluiting gedaan konden worden (omdat er nog teveel onduidelijkheid was over het aangeleverde materiaal) werd van de in het actieplan 2008 geplande " 58.000 slecht " 1.225 uitgegeven.

- *Bijkomende personele middelen:* leerkrachten en leerlingen van Sint-Amelberga Instituut Temse, Onze-Lieve-Vrouw Presentatie Sint-Niklaas, Sint-Maarten Bovenschool Beveren en Sint-Jorisinstituut Bazel, archivaris en erfgoedmedewerker gemeente Beveren, vrijwilligers van KBR pulse
- *Bijkomende logistieke middelen:* klaslokalen voor lessen mondelinge geschiedenis

3. BEVORDEREN VAN DE SAMENWERKING: 1 + 1 = 3

3.1 ONDERSTEUNEN BESTAANDE SAMENWERKINGSINITIATIEVEN

De Erfgoedcel Waasland ondersteunde de activiteiten van bestaande samenwerkingsverbanden (WAO, BiblioWaas, Intergemeentelijk Reynaertproject, WACCO, ADW, Toerisme Waaslandõ .) en woonde naargelang de noodzaak de vergaderingen van deze overlegorganen bij. Zo nam de Erfgoedcel Waasland ook deel aan de werkgroep Publiekswerking van MovE op 15/09/08. 02/12/08 was er een overleg met WAO over mogelijke activiteiten naar aanleiding van hun tienjarig bestaan. In het nieuwe SteM (opening op 22/11/08) hangt dankzij inspanningen van de Erfgoedcel Waasland een grote kaart met informatie over de andere musea in het Land van Waas. Daarnaast is er ook een informatiestand met folders van alle Wase musea.

3.2 SAMENBRENGEN ERFGOEDZORGERS IN HET WAASLAND

Doorheen haar hele werking brengt de Erfgoedcel Waasland verschillende erfgoedzorgers uit het Waasland samen: via de werkgroep beleid waarin bewust ook een aantal vrijwilligers opgenomen zijn, via het bijwonen van vergaderingen van WAO, MuWa enz., bij projecten (bijvoorbeeld via het betrekken de organisaties met reuzen bij 2009 Waas reuzenjaar...), door het publiceren van oproepen, activiteiten en nieuwtjes van de Wase

erfgoedorganisaties, op de website en in de nieuwsbrief, door het organiseren van feestelijke openingen en cursussen enz.

De Erfgoedcel Waasland ontving reeds heel wat vragen en krijgt trouwens geregeld onverwacht bezoek van Wase erfgoedzorgers. Dit toont aan dat de jonge organisatie op korte tijd toch de nodige bekendheid verwierf en het illustreert haar grote toegankelijkheid.

4. ONDERZOEKSPROJECTEN: ZORGEN VOOR EEN GOEDE BASIS

4.1 WODE

In 2007 brachten twee onderzoekers de collecties roerend erfgoed (objecten, archieven, erfgoedbibliotheek en documentatie) in het Waasland in kaart onder de naam WODE (Wetenschappelijk Onderzoek Deelcollecties Erfgoed). De **resultaten van het onderzoek** werden voorgesteld op 20/02/08 in Kasteel Cortewalle in Beveren en zijn een handig hulpmiddel voor het beleid van de Erfgoedcel Waasland en haar partners. Het eindrapport (ingekorte versie:

http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20080214_publicversie_def.pdf én de volledige versie http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/20080318_wode_eindrapport_def.pdf) en de methodiek werden breed verspreid in Vlaanderen. De erfgoedorganisaties ontvingen elk een inventaris van hun collectie en een samenvatting van de studie. De gemeenten ontvingen een gemeenterapport met aanbevelingen en conclusies voor de eigen gemeente.

De concrete resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in een **databank** en dus ook handig bruikbaar in andere projecten van de Erfgoedcel Waasland. Zo werd bijvoorbeeld de inventaris verder aangevuld met krantengegevens.

De **methode** zou in 2008 i.s.m. het Landelijk Contact Museumconsulenten, de Erfgoedcel Antwerpen en andere partners in Vlaanderen en Nederland uitgewerkt worden tot een standaard voor inventarisatie op deelcollectieniveau. Hiervoor vonden een paar bijeenkomsten plaats, evenwel voorlopig zonder concreet resultaat. Enkele andere organisaties in Vlaanderen gebruiken echter reeds de methodiek.

De methode werd aan Faro vzw voorgesteld op 21/03/08.

- *Bijkomende logistieke middelen:* Kasteel Cortewalle voor persconferentie

4.2 REGISTRATIE VOORWERPENCOLLECTIE KONINKLIJKE OUDHEIDKUNDIGE KRING VAN HET LAND VAN WAAS (KOKW)

De **inventarisatie** van de collectie van de KOKW in Huis Janssen startte op 01/06/08 na uitgebreide voorbereidende gesprekken met de KOKW en de Stedelijke Musea Sint-Niklaas (STeM), die nu reeds een deel van de collectie in beheer hebben.

De **projectmedewerker** inventariseerde samen met een voor drie maand halftijds gedetacheerde medewerker van het STeM meer dan 2 500 objecten in ADLiB. De fiches van de objecten zijn bijna allemaal te raadplegen op <http://www.museuminzicht.be>. Op de website van de erfgoedcel werd een minisite aangemaakt rond dit project met algemene uitleg, interessante voorwerpen uit de collectie en mysterieuze voorwerpen. In 2009 wordt de inventarisatie van het project verder gezet. Hiervoor werd in 2008 in samenspraak met de KOKW en het STeM een **draaiboek** met planning opgemaakt, evenals een aantal andere richtlijnen (rond fotografie, nummering, behoud en beheer). Deze documenten zijn eveneens bruikbaar voor andere organisaties. Tijdens het zwangerschapsverlof van de projectmedewerker registratie in het voorjaar van 2009 worden andere delen van Huis Janssen opgeruimd. Bovendien zal in 2009 een **tentoonstelling** rond een selectie van de reeds geregistreerde voorwerpen onder de vorm van een Rariteitenkabinet plaatsvinden in het STeM.

- *Bijkomende personele middelen:* 6 maanden projectmedewerker Erfgoedcel Waasland, STeM gedetacheerde halftijdse medewerker gedurende drie maanden, vrijwilligersinzet van de KOKW, expertise-uitwisseling met het STeM
- *Bijkomende logistieke middelen:* bureau door de Stad Sint-Niklaas met computer, printer, internetverbinding, telefoon, mail, verlichting, meubilair, bureaumateriaal én materiaal nodig voor registratie

4.3 FILMMATERIAAL

In het kader van WODE is er een aanzet tot **inventaris rond filmmateriaal**.

In juni 2008 ging de Erfgoedcel Waasland een samenwerking aan met de socio-culturele organisatie curieus in het kader van het project **De Jacht op Super 8**. Particulieren krijgen in januari 2009 de kans om Super 8 filmpjes te laten digitaliseren aan één euro per minuut. Ter voorbereiding van deze actie werden in het najaar 2008 alvast drie inzamelmomenten vastgelegd voor januari 2009 en een toonmoment in april 2009 voorbereid. Erfgoedcel Waasland en curieus stelden ook samen de nodige overeenkomsten op en maakten praktische afspraken. In het najaar 2008 werd dan ook intensief publiciteit gemaakt voor de actie. In totaal werden in het Waasland maar liefst 1020 filmpjes (van 110 verschillende personen) binnengebracht, waarvan 156 in Beveren, 292 in Lokeren en 572 in Sint-Niklaas.

- *Bijkomende logistieke middelen:* intensieve verspreiding van publiciteitsmateriaal door curieus via diverse kanalen, kasteel Cortewalle in Beveren, Stedelijk Museum in Lokeren en Stadsarchief Sint-Niklaas

- *Bijkomende financiële middelen:* curieus zorgde voor flyers en affiches en had ook een budget voorzien om deze vorm te geven, te drukken en te verspreiden

4.4 KRANTEN

Veel krantenmateriaal is dringend aan digitalisering toe is. Ter voorbereiding daarvan telt het traject van de digitalisering van de **Gazette van Temsche in 2007** dat volledig ondersteund werd door de Erfgoedcel Waasland: opstellen van aanbestedingsdossier, gesprekken met leveranciers, keuzes, afspraken. Daarenboven wordt een viewer voor kranten op de Beeldbank Waasland geïmplementeerd, die online is vanaf Erfgoeddag 2008.

In 2008 werd een **inventaris** opgemaakt van alle kranten uit het Waasland in zowel organisaties in het Waasland als daarbuiten (bv. Koninklijke Bibliotheek, Liberaal Archief en dergelijke). Hierna werden in een werkgroep vijf kranten (op basis van inhoud en geografische spreiding) uitgekozen uit de negentiende eeuw, aangezien behoud en beheer van de kranten centraal staat. Deze kranten worden in 2009 gemicrofilmd, gedigitaliseerd en ontsloten.

Daarnaast werd de inventaris en alle andere verzamelde gegevens doorgespeeld aan de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in het kader van een **samenwerking met Abraham**, Catalogus van Belgische kranten in Vlaamse bibliotheken en erfgoedinstellingen.

- *Bijkomende logistieke middelen:* krantenviewer op www.beeldbankwaasland.be

4.5 REUZEN

De basis voor het project 2009 Waas Reuzenjaar wordt gevormd door een uitgebreide **inventaris** van de Wase reuzen en hun erfgoed, opgesteld door de Erfgoedcel Waasland met medewerking van de Wase reuzenorganisaties. Zij bezorgden beeldmateriaal en achtergrondinformatie over hun reuzen. Meer informatie werd verzameld op basis van krantenartikels uit de Bibliotheca Wasiana, artikels in heemkundige tijdschriften, of via de archieven en toeristische diensten van de gemeenten. Er gebeurde ook een oproep voor beeldmateriaal bij de Beeldbankpartners.

In het kader van deze inventarisatie waren er contacten met het **Maison des Géants** in Ath. Vanuit de erfgoedcel werd aan hen informatie bezorgd in verband met de Wase reuzenactiviteiten voor opname in de jaarlijkse Calendrier des Géants.

4.6 ERFGOEDEDUCATIE

De Erfgoedcel Waasland werkte in 2008 een hele reeks acties uit, op basis van de expertise opgedaan in 2007-2008 in het kader van het overlegplatform erfgoededucatie, georganiseerd door Faro en Canon Cultuurcel. Er vonden ook gesprekken plaats over erfgoededucatie met Heemkunde Vlaanderen, Volkskunde Vlaanderen, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Faro, Artevelde Hogeschool Gent en Katholieke Hogeschool Sint-Lieven.

4.6.1 Samenwerking Katholieke Hogeschool Gent

Er werd een **intensieve samenwerking op touw gezet met Sven De Maertelaere, Arteveldehogeschool Gent**. Als start van de samenwerking bezochten de Erfgoedcel Waasland en Artevelde Hogeschool Gent een aantal erfgoedorganisaties in het Waasland, om een indruk te krijgen van hun acties inzake educatie. Zo werden in augustus 2008 bezoeken afgelegd bij Stadsarchief Sint-Niklaas, Heemkundige Kring Waasmunster, Gemeentearchief Beveren en Archief de Bergeyck Beveren, Stedelijke Musea Sint-Niklaas, Huis van de Evolutie, Roomanmolen Sint-Gillis-Waas en Heemkundige Kring De Kluize, alle drie in Sint-Gillis-Waas.

Voortbordurend op de informatie verzameld tijdens deze gesprekken en op de expertise opgedaan in 2007-2008 tijdens het overlegplatform erfgoededucatie+georganiseerd door Faro en Canon Cultuurcel werden in 2008 onderstaande acties ondernomen.

4.6.2 Inventarisatie van het bestaande aanbod voor scholen vanuit de erfgoedorganisaties

De Erfgoedcel Waasland maakte een inventaris op van het bestaande aanbod voor scholen vanuit de Wase erfgoedorganisaties. De erfgoedinstanties werden ruim bevraagd via een **enquête** in het najaar 2008. Deze enquête werd ontwikkeld in samenwerking met de Artevelde Hogeschool Gent. Er werd onderzocht of de Wase erfgoedorganisaties educatieve activiteiten organiseren of educatieve pakketten ontwikkelen, de redenen hiervoor, de link met de eindtermen en de achtergrond van diegenen die deze activiteiten ontwikkelden. 81% van de 53 erfgoedorganisaties vulden de enquête in. De gedetailleerde resultaten van de enquête worden gedeeld met koepelverenigingen zoals Heemkunde Vlaanderen, Volkskunde Vlaanderen en dergelijke.

4.6.3 Aanmaak van een erfgoedklapper voor scholen

In 2009 wordt de informatie uit de enquête verwerkt in een publicatie voor het publiek met als titel **Erfgoedklapper voor Wase scholen**. Het is mogelijk dat eerst een editie **voor lagere scholen**+en later een editie **voor secundair onderwijs**+wordt aangemaakt.

4.6.4 Opleiding Í Bruggen bouw en tussen erfgoed en ond erwijsÎ

Eveneens in samenwerking met de Artevelde Hogeschool Gent werd in het najaar 2008 kosteloos een opleiding aangeboden aan 36 Wase erfgoedmedewerkers, bezig met erfgoededucatie voor het lager onderwijs. De opleiding (twee dagdelen) werd verzorgd door Sven De Maertelaere en behandelde de kennismaking met leertheorieën en de ontwikkeling van het kind in de lagere school, de samenstelling van een goed educatief pakket en de koppeling van de eigen collectie aan de behoeften van de leerkracht.

4.6.5 Aankopen e educatieve pakketten

Erfgoedcel Waasland kocht in 2008 enkele bestaande educatieve pakketten inzake erfgoededucatie aan en zal die in 2009 aanbieden in 2009 aan de Wase scholen. Dit zal ook via de erfgoedklapper bekend gemaakt worden.

4.6.7 Consultancy door Artevelde Hogeschool

Erfgoedcel Waasland startte in 2008 met de Artevelde Hogeschool Gent gesprekken op over de aankoop van vijftien consultancyuren, die in 2009 ter beschikking gesteld zullen worden van de Wase erfgoedorganisaties die een educatief pakket wensen te ontwikkelen.

4.6.8 Samenwerking met Katholieke Hogeschool Sint-Lieven

Er werd in 2008 contact genomen met de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, gevestigd te Sint-Niklaas, om de mogelijke samenwerkingsverbanden te verkennen. Dit zal in april 2009 alvast leiden tot de komst van twee studenten die de opleiding %eraar lager onderwijs+volgen om voor de Erfgoedcel Waasland een educatief pakket rond %euzen+te ontwikkelen, bestemd voor het lager onderwijs, eerste en tweede graad.

4.6.9 Archiefeducatiemarkt op 15/10/08

Zie Archief op het Spoor

4.7 DRAAIBOEK MONDELINGE GESCHIEDENIS

Naar aanleiding van het project ~~Stemmen op Schrift~~van het Sint-Lodewijkscollege in Lokeren werd een aanzet tot draaiboek voor projecten mondelinge geschiedenis in scholen gemaakt. In overleg en samenwerking met verschillende partners wil de Erfgoedcel Waasland dit draaiboek uitbreiden naar een instrument dat aangeboden kan worden aan alle Vlaamse scholen. De Erfgoedcel Waasland wil i.s.m. een werkgroep fungeren als trekker in dit project maar streeft hierbij een nauwe samenwerking na met de verschillende lokale en Vlaamse partners. Vanaf 2009 wordt ook samengewerkt met de Katholieke Hogeschool Mechelen, waar men met een gelijkaardig project bezig was.

In de loop van 2008 werd een projectplan opgemaakt, gebeurde een beperkte inventarisatie van bestaande handleidingen en werd een uitgebreid voorstel voor structuur uitgewerkt door de Erfgoedcel Waasland. De erfgoedcel zal dit nu verder uitwerken tot een eerste versie van het draaiboek, die tussen september en december 2009 in een aantal pilootscholen wordt uitgetest.

- *Bijkomende personele middelen:* Faro, Provincie Oost-Vlaanderen, Sint-Lodewijkscollege Lokeren, Sint-Jozef Klein Seminarie Sint-Niklaas, gemeente Beveren, Katholieke Hogeschool Mechelen...

4.8 ANDERE

Door tijdsgebrek zijn acties **5.1.1 Essaywedstrijd** **De identiteit van het Land van Waas: een invented tradition** en **5.1.2 Colloquium** niet van start kunnen gaan in 2008. Bovendien bleek het niet opportuun in het kader van de meerjarenplanning deze te laten doorgaan. Ze zijn ingepland te starten in respectievelijk 2009 en 2011.

Ook actie **5.3.2 Sensibiliseren tot het ontsluiten van een Wase (digitale) bibliografie** heeft door omstandigheden niet de gewenste aandacht gekregen. Uit WODE is reeds heel wat informatie aanwezig, de erfgoedcel schafte achtergrondliteratuur voor het maken van een status quaestiones aan en via de opleiding Archiveren kan je leren werd ook aandacht gevraagd voor automatisering, ontsluiting van catalogi en het exciperen van publicaties. De ervaringen van het registratieproject leren echter dat je in samenwerking met erfgoedorganisaties voldoende tijd en ruimte moet voorzien voor overleg en het verwerken of assimileren van bepaalde suggesties. Bovendien zijn er personeelsswissels in het vooruitzicht bij de Bibliotheca Wasiana en werd het ingediend project van de VUB in verband met de software voor archieven niet goedgekeurd. De randvoorwaarden voor het optimaal realiseren van dit project waren dus niet aanwezig.

5. EXPERTISE-UITWISSELING: SAMEN STERK!

Deze expertise-uitwisseling met de Wase en Vlaamse erfgoedsector is vaak minder sexy en zichtbaar voor de buitenwereld en genereert op het eerste gezicht misschien minder zichtbare effecten, maar vindt de Erfgoedcel Waasland even belangrijk als haar publieksgerichte projecten. Als regionale erfgoedcel in een soms landelijk gebied waar professionele cultuurwerkers soms schaars zijn, investeert de Erfgoedcel Waasland bewust veel tijd en energie in deze expertise-uitwisseling.

5.1 ACTIEVE ONDERSTEUNING

De Erfgoedcel Waasland bood een zeer **actieve ondersteuning**, o.a. aan PAVLO(V) (Project Archivering binnen Vlaamse Onderwijsinstellingen) van het Sint-Jozef-Klein-Seminarie, Buurtheest Achter de kerk. Expo 88 een terugblik (De Hagewinde), Haalbaarheidsstudie van het Instituut voor Vlaamse Volkskunst, digitalisering van Gazette van Temsche, lid van de jury aanwerving cultuurbeleidscoördinator Sint-Gillis-Waas,

uitbouw Landbouwmuseum in Stekene, Toerisme Waasland (overleg Wase diensten toerisme en werkgroep cultuurtoeristische productontwikkeling), stuurgroep cultuurbeleidsplan Kruikeke, Puitenslagers recordpoging reuzenstoet, lid jury aanwerving registratoren MAS

De Erfgoedcel Waasland lanceert daarnaast via de website en de nieuwsbrief **oproepen** van partners naar informatie, objecten, kennis

Ook **logistiek** ondersteunt de Erfgoedcel Waasland de (erfgoed)actoren. Zo kocht ze in 2006 vier Sony minidisc-recorders en één Marantz solid state recorder en in 2008 acht TASCAM solid state recorders. Deze toestellen kunnen gratis uitgeleend worden door alle organisaties en privé-personen die het erfgoed in het Waasland willen documenteren en / of onderzoeken en hiervoor de methode van mondelinge geschiedenis willen gebruiken.

De Erfgoedcel Waasland is tevens **lid** van alle heemkundige kringen in het Land van Waas, evenals van Tiecelijn, het Instituut voor Vlaamse Volkskunst (locatie Lokeren) en de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde . Afdeling Land van Waas.

5.2 ADVIES OP MAAT

De Erfgoedcel Waasland zorgt voor advies op maat en indien nodig ter plaatse:

- ABVV over wandeltochten
- Artofil over project en contacten met Wallonië
- Bibliotheek Aalst over Expo 58
- BiblioWaas over allerlei
- Boerke Naas over collectiebeheer en giften en DICE
- Carnavalsvereniging Aalst over reuzen
- Davidsfonds Haasdonk over Beverse kunstenaars
- Dienst Cultuur Genk over Joseph De Mey
- Dienst Cultuur Zwijndrecht over inventarisatie
- Driekeuninginnen van Tereken over subsidiedossier
- Gemeenschapstelevisie Hoboken over beeldbank
- Gemeentebestuur Beveren over vertellers
- Gemeentebestuur Menen over vlaggen
- Gemeentearchief Beveren over auteursrechten
- Gemeentearchief Bornem over kranten en digitalisering
- Gemeentearchief Mol over sprekers
- Gemeentebestuur Lommel over erfgoedconvenant
- Hogeschool Antwerpen over evaluatiemethoden
- Huis van de Evolutie over collectie, werking en subsidiemogelijkheden
- Jeugddienst Temse over babbelboxen
- Kerkfabriek Doel over collectie
- MAS over interne organisatie
- Minotaura over inventarisatie
- Privé-personen en organisaties over fotomateriaal www.beeldbankwaasland.be

- Privé-personen en organisaties over Wase volksverhalen
- Privé-persoon over "de wijk" en/of parochie Vrouweneenckhoek
- Privé-persoon over Annalen
- Privé-persoon over bidprentjes
- Privé-persoon over bioscopen in Sint-Niklaas
- Privé-persoon over bunkerlinie Eksaarde
- Privé-persoon over digitaliseren filmmateriaal
- Privé-persoon over een klok
- Privé-persoon over erfgoedbibliotheek
- Privé-persoon over Fort Liefkenshoek
- Privé-persoon over fotomateriaal Hof Ter Saksen
- Privé-persoon over gidsencursus
- Privé-persoon over glasramen
- Privé-persoon over haarsnijderij
- Privé-persoon over jaarboek Gemeentemuseum Temse
- Privé-persoon over Jonkheer Verdonck
- Privé-personen over kerkelijk erfgoed en kerkfabrieken
- Privé-persoon over kranten
- Privé-persoon over Mariaversieringen
- Privé-persoon over Nobels-Peelman
- Privé-persoon over oorlogsmonument
- Privé-persoon over parochieregisters
- Privé-persoon over Petrus Gillis
- Privé-persoon over pijlenfabriek in Lokeren
- Privé-persoon over postkaarten
- Privé-persoon over restauratie meubelenPrivé-persoon over Sint-Annaschool
- Privé-persoon over Stad op Sporen
- Privé-persoon over Villa St.Marie
- Privé-persoon over werk in de erfgoedsector
- Provinciebestuur Limburg over regionale werking
- Provinciebestuur over actie Erfgoeddag
- Provinciebestuur Oost-Vlaanderen over website en nieuwsbrieven
- Stadsbestuur Sint-Niklaas over vertellers
- Stadsbestuur Sint-Niklaas over vertellers
- Stadsarchief Lokeren over erfgoeddeelraad
- Stadsbestuur Diksmuide over bestuursorganen
- STeM over Musée Quai Branly
- Stichting Vilain XIII over archief Vilain XIII
- Studenten over allerlei onderwerpen
- Syntra over gidsenopleiding
- Toerisme Lokeren over subsidiëringmogelijkheden belfort
- VOKA over namen vergaderzalen
- Woestijnvis over SK Beveren
- WOG over ambachten
- ò

5.3 VISIETEKST VOOR PROJECTEN

In 2006 werd een **visietekst met minimumcriteria** voor projectvoorstellen opgesteld. Ook in 2008 werden verschillende projectvoorstellen ingediend en beoordeeld op basis van deze visietekst:

- Cultuurraad Lokeren: publicatie over dialecten
- Gemeentebestuur Waasmunster: boek rond Anna Kopitska
- Heemkundige Kring De Kluize: publicatie rond Omer De Mey
- Hertogelijke Heemkundige Kring Land van Beveren: DVD Beveren n Beeld

- Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas: overdruk Annalen met bijdragen uit het colloquium dat de Erfgoedcel Waasland en de KOKW in 2007 samen organiseerden
- Poppentheater Oekedoeleke: feestjaar
- Puitenslagers vzw: Puitenslagersfeesten met reuzenstoet

5.4 SUBSIDIEREGLEMENT

Eén van de doelstellingen binnen het nieuwe erfgoedconvenant is de actieve ondersteuning van Wase erfgoedzorgers. Daarbij hoort ook de financiële ondersteuning van projecten. Dit wordt geregeld in een **projectsubsidierglement** (http://www.erfgoedcelwaasland.be/item.php?itemno=3_5_121_241&lang=NL).

De financiële ondersteuning in het kader van dit reglement vervangt de financiële ondersteuning binnen de acht Wase gemeenten niet, maar is er complementair aan.

De opmaak van dit subsidiereglement werd in de loop van 2008 verschillende malen uitvoerig behandeld in de werkgroep beleid en de stuurgroep. Bij de opmaak ervan werd rekening gehouden met de wettelijke bepalingen. Het reglement werd op 04/02/09 finaal goedgekeurd door het directiecomité van I.C.W.

5.5 BUITEN HET WAASLAND

5.5.1 Binnen de provincie Oost-Vlaanderen

Er is structureel twee keer per jaar een **overleg tussen de Provincie Oost-Vlaanderen en de drie erfgoedcellen in Oost-Vlaanderen**. In 2008 ging dit door op 15/04/08 en 23/09/08. In januari 2008 zetelde de Erfgoedcel Waasland in de **jury voor een scriptie in de Artevelde Hogeschool** in Gent rond erfgoededucatie. De Erfgoedcel Waasland gaf eveneens uitgebreid feedback op het actieplan van Toerisme Waasland. Daarnaast wordt in het kader van verschillende projecten samengewerkt met de **Katholieke Hogeschool Sint-Lieven, de Artevelde Hogeschool en de Universiteit Gent**.

5.5.2 Andere erfgoedcellen

Ook met de andere erfgoedcellen werd regelmatig aan **expertise-uitwisseling** gedaan onder andere rond beleidsplanning, interne organisatie en structuur, opstart van een erfgoedcel, inventarisatie en registratie, kerkelijk erfgoed, WODE, personen en bedrijven, websites, financiën, concrete projecten, opgebouwde expertise, subsidiereglementen, openbare aanbestedingen, vrijwilligerswerking, communicatie (opstellen en gebruik van huisstijl), aanwervingen, regionale werking, digitalisering, beeldbanken, erfgoededucatie, mondelinge geschiedenis, archieven, adresgegevens, dynamische raden van bestuur, belangenbehartiging, overlegstructuur, funerair erfgoed, financiën, uitgave boeken. Hierbij werd o.a. gebruik gemaakt van het **intranet van de erfgoedcellen**.

De Erfgoedcel Waasland nam ook actief deel aan de **overlegstructuur van de erfgoedcellen**. Deze overlegstructuur is in 2008 als volgt:

- **Brusseloverleg:** de Erfgoedcel Waasland nam deel op 13/03/08, 15/05/08, 16/09/08 en 06/11/08.
- **Structurele werkgroepen**
- **Collegagroep regioconvenants:** de Erfgoedcel Waasland en Meetjesland (de eerste twee regionale erfgoedcellen) startten in 2006 samen de collegagroep regioconvenants op. Sinds oktober 2006 nemen eveneens de Mijnstreek, Ieper en Tongeren deel aan het overleg. In 2007 participeerden ook de steunpunten Culturele Biografie Vlaanderen en Vlaams Centrum voor Volkscultuur en de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten aan dit overleg. De vergaderingen waren op 11/03/08, 05/06/08 en 22/10/08. In 2008 namen ook de Erfgoedcellen Terf en Noorderkempen deel.
- **Stuurgroep Expo 2019:** deelname aan de stuurgroep op 07/01/08, 15/05/08 en 11/12/08.
- **Werkgroep communicatie:** actieve deelname van de Erfgoedcel Waasland op 25/06/08.
- **Werkgroep website:** zeer actieve deelname aan de bijeenkomsten van de werkgroep en sommige van denktank. Dit werd opgenomen in de werkgroep communicatie.

Daarnaast werd nagedacht over een mogelijk nieuwe structuur voor overleg met de erfgoedcellen, die in voege treedt in 2009.

5.5.3 Vlaanderen

Daarnaast waren er contacten met **landelijke organisaties**, zoals

- NVA Trefdag rond erfgoed op 24/05/08
- Solva over regionale erfgoedwerking op 06/06/08
- Cultuur Lokaal over erfgoedconvenants op 18/08/08
- Heemkunde Vlaanderen over samenwerking op 09/12/08
- VCM over funerair erfgoed op 18/12/08
- Fevlado over publiekswerking
- Magali Quenon, student Cultuurmanagement UA over de haalbaarheid van een erfgoedtijdschrift in de regio Mechelen
- VIOE over onderzoeksbalans industrieel erfgoed en de inventaris van het bouwkundig erfgoed
- Terugblik vzw over het project Vlaams Erfgoed Turkse Ouderen i.s.m. Provincie Oost-Vlaanderen
- Centrum beleidsmanagement over planlast
- Gemeenschapsonderwijs over erfgoededucatie
- Numeric over digitalisering
- Het Firmament over figurentheater in Waasland
- Katholieke Hogeschool Mechelen rond het draaiboek mondelinge geschiedenis
- ò

De Erfgoedcel Waasland informeert andere (Vlaamse) (erfgoed)organisaties over de eigen werking en de eigenheid van een regionale erfgoedcel via het bijwonen van allerlei thematische vergaderingen, overleg met de erfgoedactoren in het Waasland en andere erfgoedcellen, publicaties en folders, sectormomenten enz.

5.4 VORMING

De Erfgoedcel Waasland zorgde voor een aantal vormingsmomenten.

5.4.1 Religieus erfgoed online vormingssessie

In het kader van het project "Religieus erfgoed online", dat op 23 november 2007 officieel werd voorgesteld, organiseerde het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen in samenwerking met het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur vzw (CRKC), Monumentenwacht Oost-Vlaanderen vzw en de drie Oost-Vlaamse erfgoedcellen (Gent, Meetjesland en Waasland) vijf vormingssessies voor beheerders van religieus erfgoed. Dergelijk opleiding past binnen de aanbevelingen van WODE en is bovendien een goede aanvulling op de Contactavond kerkelijke roerend erfgoed die op 05/03/07 i.s.m. het provinciebestuur werd georganiseerd (en waaraan meer dan honderd vrijwilligers deelnamen) en de zilverpoetsdemo in november 2007. Eén avond daarvan ging door i.s.m. de Erfgoedcel Waasland in het Ontmoetingscentrum Boerenpoort in Melsele op 16/10/08.

- *Bijkomende logistieke middelen:* Ontmoetingscentrum Boerenpoort in Melsele

5.4.2 Cursus Archiveren kan je leren

In navolging van de aanbevelingen uit het WODE (biedt vorming op maat van de erfgoedorganisaties in de streek en zorg voor praktische ondersteuning bij basistaken zoals registratie, behoud en beheer en publiekswerking) en van de reeds bestaande vijfdelige lessenreeks in het kader van Pro Memorie 4Archief en documentatie voor de lokale erfgoedhouderqorganiseerde de Erfgoedcel Waasland i.s.m. Waas Archievenoverleg een aangepaste lessenreeks over archief- en documentatiebeheer voor verenigingen. De cursus op zaterdagvoormiddag van 08/11/08 tot 06/12/08 telde tweeëntwintig deelnemers waarvan meer dan de helft afkomstig uit Wase erfgoedorganisaties en de anderen erfgoedliefhebbers uit het Waasland en naaste omgeving. De cursus omvatte een inleiding tot archief- en documentatiebeheer en ontsluiting van je collectie, een les collectiebeheer van documentatie en bibliotheekmateriaal gekoppeld aan een bezoek aan de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas en een uiteenzetting over de Bibliotheca Wasiana, een praktijkles, een les over digitalisering en de Beeldbank Waasland en een les collectiebeheer: wetgeving, subsidiëring en bewaring. Alle cursisten ontvingen eveneens de handleiding uit het project Pro Memorie.

- *Bijkomende personele middelen:* lesgevers Carine Goossens, gemeentearchivaris Beveren, Piet Van Bouchaute, stadsarchivaris Sint-Niklaas, Dirk Van Duyse, adjunct-bibliothecaris Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en ondervoorzitter Hertogelijke Heemkundige Kring van het Land van Beveren

5.4.3 Opleiding Bruggen bouwen tussen erfgoed en onderw ijs

In samenwerking met de Artevelde Hogeschool Gent werd in najaar 2008 een opleiding ontwikkeld voor de Wase erfgoedmedewerkers, bezig met erfgoededucatie voor het lager onderwijs. De opleiding werd verzorgd door Sven De Maertelaere. De lessenreeks bestond uit drie delen, verspreid over twee voormiddagen, en was gratis.

- Les 1: Kennismaking met leertheorieën en de ontwikkeling van het kind in de lagere school
- Les 2: Hoe zit een goed educatief pakket ineen?
- Les 3: Praktijkles: de koppeling van de eigen collectie aan de behoeften van de leerkracht!

Er waren zesendertig deelnemers.

5.4.4 Web 2.0 Ë interactieve internettoepassingen

Bij het opmaken van de blog www.trickyreynaertenco.be merkten we dat niet alle werk- en stuurgroepleden op de hoogte zijn van de huidige mogelijkheden van het internet. Daarom organiseerden we een korte gratis vorming op 12/12/08 waarover we in beperkt kring communiceerden. De vorming focuste op de mogelijkheden van allerlei interactieve internettoepassingen zoals blogs, flickr, you tube en sociale netwerksites zoals Netlog en Facebook enz. waarbij de inhoud vaak voor gebruikers aangeleverd wordt. De presentatie is te bekijken op http://www.erfgoedcelwaasland.be/images/filelib/icw_web20_916.ppt. Er waren vierentwintig deelnemers.

- *Bijkomende personele middelen:* lesgever Stijn Vercamer, commercieel manager Corelio E-media (jobat.be, standaard.be, nieuwsblad.be, ò)

5.5 VRIJWILLIGERSMANAGEMENT

Teneinde voor de Erfgoedcel Waasland een vrijwilligersmanagement op te starten, werd dit in 2008 structureel opgenomen in het beleidsplan 2009 . 2014. In het najaar 2008 vonden de eerste interne gesprekken binnen de Erfgoedcel Waasland plaats en nam de Erfgoedcel Waasland hierover contact op met Heemkunde Vlaanderen. Erfgoedcel Waasland woonde ook de studiedag %Westhoek Verbeeldt+bij. Op basis van deze gesprekken en studiedag zal in 2009 een vrijwilligersbeheer worden uitgewerkt.

6. COMMUNICATIE: VERSPREID HET NIEUWS

6.1 NIEUWSBRIEF VOOR HET PUBLIEK

De Erfgoedcel Waasland verzamelt sinds 2007 gericht publieksgegevens voor toekomstige direct marketing acties (stijging van het aantal contactgegevens van 231 in 2006, 444 in 2007, 711 in 2008). Verder werd er ook regelmatig gebruik gemaakt van een adressenlijst met alle socio-culturele verenigingen in het Waasland (1200-tal adressen in 2007, 1700-tal adressen in 2008).

6.2 NIEUWSBRIEF VOOR DE ERFGOEDORGANISATIES

In de digitale nieuwsbrief voor de erfgoedorganisaties staat nieuws uit de Erfgoedcel Waasland, nieuws uit het Waasland (erfgoedactiviteiten, oproepen en nieuwtjes van Wase partners) en algemeen erfgoednieuws uit Vlaanderen.

6.3 WEBSITE WWW.ERFGOEDCEL.WAASLAND.BE

In 2008 is de website van de Erfgoedcel Waasland verder uitgebouwd, o.a. met projectwebsites rond het registratieproject KOKW en 2009 Waas Reuzenjaar. Deze website wordt gebruikt als communicatiemiddel naar de erfgoedorganisaties en het publiek over projecten van de Erfgoedcel Waasland en haar partners. Bezoekerscijfers vindt u in bijlage.

Om de website gebruiksvriendelijker te maken zijn in overleg met de andere erfgoedcellen enkele aanpassingen aan het systeem gebeurt. De website is nu bijvoorbeeld gekoppeld aan Google Analytics, integratie van You-Tube is veel gemakkelijker, de agenda-module werd geoptimaliseerd enz.

6.4 ERFGOEDCEL IN DE MEDIA ZIE BIJGEVOEGD PERSOVERZICHT

Dankzij een doorgedreven perswerking verschenen in de regionale pagina's van de landelijke kranten een 170-tal artikels en kwam het erfgoed in beeld op radio en TV. Een uitgebreid persoverzicht vindt u in bijlage.

6.5 SAMENWERKING GAZET VAN ANTWERPEN

In maart 2008 vroeg Koen De Wanckel van **Gazet van Antwerpen** de Erfgoedcel Waasland samen een historische rubriek uit te werken. In 'Vroeger en Nu' wordt naar aanleiding van een actuele gebeurtenis of een erfgoedactiviteiten teruggekeerd naar het verleden. De erfgoedcel levert suggesties voor een onderwerp, aangevuld met een foto en contactgegevens van een mogelijke getuige. De Gazet van Antwerpen maakt de reportage, met verwijzingen naar de erfgoedactiviteit en/of de Beeldbank Waasland, waarop regelmatig meerdere historische foto's over het onderwerp van de reportage in de kijker gezet worden. Er verschenen artikels over o.a. Sinterklaas, begrafenisondernemers, Boelwerf, fietsen en wielrennen, oud-strijders, onderwijs, volkscafés, vakanties, kermis en eigen projecten zoals Expo'58 en reuzen.

De tijdsinvestering is vrij hoog, maar wordt gerechtvaardigd door de mooie return, wekelijks kwaliteitsvolle communicatie over Waas erfgoed naar een breed publiek. Gazet van Antwerpen bereikt 45% van de krantenlezers in het Waasland.

In maart 2009 voerden we naar aanleiding van de e-card-actie met Valentijn ook enkele gesprekken met de regio-coördinator **nieuwsblad.be**. Voor de inhoudelijke invulling van de gemeentelijke pagina's is nieuwsblad.be op zoek naar partners. nieuwsblad.be vroeg of de Erfgoedcel Waasland structureel wilde

samenwerken i.f.v. het beeldmateriaal op www.beeldbankwaasland.be. De samenwerking met **nieuwsblad.be** is nog steeds niet van start gegaan omwille van technische problemen bij Het Nieuwsblad.

6.6 VARIA

Een algemene postkaart met de url's van de Erfgoedcel Waasland en de Beeldbank Waasland is opgemaakt. Op allerhande activiteit kan deze kaart gebruikt worden om actief contactgegevens van mogelijke geïnteresseerden te verzamelen.

De erfgoedcel ziet er bewust op toe dat de communicatie naar de erfgoedorganisaties enerzijds en de erfgoedliefhebbers anderzijds altijd in de huisstijl gebeurt. De herkenbaarheid van de communicatie is dan ook groot.

BIJLAGEN

Bijlage 1: afzonderlijke afrekening op basis van kosten en opbrengsten voor het Erfgoedconvenant Land van Waas + samenvatting in excel

Bijlage 2: afschrijvingstabellen

- afschrijvingen erfgoed: software
- afschrijvingen erfgoed: meubilair
- afschrijvingen erfgoed: installaties, machines en uitrusting

Bijlage 3: uitgebreid jaarverslag 2008

Bijlage 4: overzicht bezoekerscijfers

- Website Erfgoedcel Waasland
- Beeldbank Waasland

Bijlage 5: persoverzicht

Volgende bijlagen worden nagestuurd:

Overzicht van de bezoldigingen en functie

Op het moment dat dit jaarverslag werd ingediend, ontvingen we van Cevi nog geen jaaroverzichten van de bezoldigingen. Van zodra die in ons bezit zijn, worden deze nagestuurd.

- Emmy Beyls, tijdelijke erfgoedmedewerker, voltijds vanaf 1 september 2008
- Ellen De Jans, erfgoedcommunicator, voltijds, vanaf 27/10/05, zwangerschapsrust tussen 30 april en 10 augustus 2007

- Mieke De Meester, projectcoördinator, voltijds, vanaf 1 februari 2007, zwangerschapsrust tussen 25 maart en 7 juli 2008
- Ode De Zutter, coördinator erfgoedcel, voltijds, sinds 17/10/05
- Anniek Elegheert, erfgoedconsulent, 3/5 vanaf 1 maart 2007 en 4/5 vanaf 1 november 2007
- Ellen Storms, vervangend erfgoedcoördinator, voltijds, van 23 april t.e.m. 7 september 2007
zwangerschapsvervanging Ellen De Jans en 4/5, van november . december 2007 onderzoek Expo 58

Jaarrekening, balans, resultatenrekening, proef en saldibalans voor de totaliteit van de activiteiten van I.C.W.

De jaarrekening, balans, resultatenrekening, proef en saldibalans voor de totaliteit van de activiteiten van I.C.W. worden op woensdag 8 april goedgekeurd door de raad van bestuur van het I.C.W. Na de goedkeuring door de algemene vergadering van het I.C.W. op woensdag 27 mei worden de ontbrekende documenten aan u bezorgd.

Deze documenten worden goedgekeurd door de bedrijfsrevisor (P.K.F. Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door de heer Dirk Van den Broeck) en voorgelegd aan bij toezichthoudende overheid, de heer Evert Van Walle, regeringscommissaris bevoegd voor het algemeen toezicht op de dienstverlenende en opdrachthoudende verenigingen, Ministerie Vlaamse Gemeenschap . Agentschap Binnenlands Bestuur - Interlokale samenwerking en openbare bedrijven.

Verslag van de bedrijfsrevisor

De controle van de bedrijfsrevisor P.K.F. Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door de heer Dirk Van den Broeck, is zopas afgerond. Het verslag van de bedrijfsrevisor is pas in de loop van mei beschikbaar. Na de goedkeuring door de algemene vergadering van het I.C.W. op woensdag 27 mei worden beide documenten u verstuurd.